

SWAHILI / SOUAHELI / SUAHELI A1

Standard Level / Niveau Moyen (Option Moyenne) / Nivel Medio

Thursday 13 May 1999 (afternoon) / Jeudi 13 mai 1999 (après-midi) / Jueves 13 de mayo de 1999 (tarde)

Paper / Épreuve / Prueba 1

3h

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

Do NOT open this examination paper until instructed to do so.

This paper consists of two sections, Section A and Section B.

Answer BOTH Section A AND Section B.

Section A: Write a commentary on ONE passage. Include in your commentary answers to ALL the questions set.

Section B: Answer ONE essay question. Refer mainly to works studied in Part 3 (Groups of Works); references to other works are permissible but must not form the main body of your answer.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

NE PAS OUVRIR cette épreuve avant d'y être autorisé.

Cette épreuve comporte deux sections, la Section A et la Section B.

Répondre ET à la Section A ET à la Section B.

Section A: Écrire un commentaire sur UN passage. Votre commentaire doit traiter toutes les questions posées.

Section B: Traiter UN sujet de composition. Se référer principalement aux œuvres étudiées dans la troisième partie (Groupes d'œuvres); les références à d'autres œuvres sont permises mais ne doivent pas constituer l'essentiel de la réponse.

INSTRUCCIONES PARA LOS CANDIDATOS

NO ABRA esta prueba hasta que se lo autoricen.

En esta prueba hay dos secciones: la Sección A y la Sección B.

Conteste las dos secciones, A y B.

Sección A: Escriba un comentario sobre UNO de los fragmentos. Debe incluir en su comentario respuestas a todas las preguntas de orientación.

Sección B: Elija UN tema de redacción. Su respuesta debe centrarse principalmente en las obras estudiadas para la Parte 3 (Grupos de obras); se permiten referencias a otras obras siempre que no formen la parte principal de la respuesta.

SEHEMU A

Kifafanue kimoja kati ya vifungu vifwatavyo:

1. (a)

Bwana Said alikuwa baba mkali. Watoto wake wa kike kabisa hawakuruhusiwa kutoka nje, na ndani ya nyumba yake hakumwachia mwanamme yeyote kuingia.

Siku moja Bwana Said ilibidi kwenda mazikoni shamba. Kwa vile shamba ilikuwa mbali na gari hairudi hadi siku ya pili, ilibidi Bwana Said na mkewe walale huko.
5 Suala lililokuwepo ni nani atakaa na watoto wake siku ile?

‘Lazima tupate bibi mwenye tabia nzuri sana, mwenye heshima.’ Bwana Said alimwambia mkewe.

‘Unaonaje Bi. Mtumwa?’ Mke alimwuliza mumewe.

Mtaa mzima ulimstahi Bi. Mtumwa, yule bibi makamo asiyenyanyua macho yake
10 kumtazama mtu, asiyeonekana anazurura ovyo, asiyepata kusemwa kwa vibaya na mtu yeyote. Mara nyingi usiku taa ya Bi. Mtumwa huwa inawaka saa nyingi. Watu walijua kuwa lazima alikuwa anafanya ibada ...

Bi. Mtumwa aliendewa na akaombwa ...

‘Mimi nina mambo yangu usiku itakuwa taabu.’ Bi. Mtumwa alifahamisha.

15 Usiku ulipoingia Bi. Mtumwa alifika. ‘Sasa watoto tukisha kunywa chai mwende zenu kupumzika. Mimi nina yangu.’

Kiasi cha saa saba usiku mtoto mmoja alitoka kwenda msalani. Alimwamsha mwenziwe ampeleke kwa sababu aliogopa peke yake. Watoto walipelekana chooni. Wakati wa kurudi mmoja ghafla alitupa jicho nje. Bibi mmoja alikuwa katandika
20 kizulia uwanjani kaka na kijana wa kiume. Polepole watoto waliingia chumbani kwao wakazima taa halafu wakanyatia mpaka kwenye dirisha lao lililokuwa limefungwa, wakachungulia kwenye virukia. Walipotazama vizuri, walimwona Bi. Mtumwa. Baada ya kujifurahisha kwa muda walinyemelea wakarudi vitandani mwao.

25 Siku ya pili mchana watoto walichanganyika na wazee wao kumshukuru Bi. Mtumwa. ‘Hapana neno. Nimefanya wajibu wangu,’ alijibu polepole bibi huyu aliyekuwa mwingi wa dini na staha.

Taasisi ya Kiswahili na Lugha za Kigeni, Zanzibar 1981

- Ujumbe gani hasa mwandishi wa kifungu hiki anajaribu kuutoa kwa wasomaji wake?
- Mwandishi anatumia mbinu gani kutolea mawazo yake?
- Mtazamo wa mwandishi kuhusu “unafiki” unaonekana vipi katika maelezo haya?
- Aya ya mwisho ina umuhimu gani katika simulizi hii ukiihusisha na aya nyengine?
- Nini mawazo yako kuhusu tatizo analolizungumzia mwandishi?

1. (b)

	Hizi zilizotukuta Wakubwa wetu wateta Kumbe dunia matata Hadaa huzua janga	ni nyakati za kiume imetubidi tuseme kila penye ufalme pakajiri na kiwewe
5	Machungu yatutokota Nyakati zimetupita Chombo chapelekwa puta Hadaa huzua janga	wanawake kwa waume umezagaa ukame hofu yetu kisizame pakajiri na kiwewe
10	Macho yametuchonota Vinywa havina mafuta Nao mwendo wa kusota Hadaa huzua janga	ni kipi tukitazame tulavyo sasa magome awezaye achecheme pakajiri na kiwewe
15	Hatupendi kujivuta Kama mimea na tuta Baki tumejikunyata Hadaa kuzua janga	pamoja tuunde ngome kusudi tufe kiume kama mashazi ya kome pakajiri na kiwewe
20	Haki tunayotafuata Na 'si si watu wa vita Nyakati zimetupita Hadaa huzua janga	ni yupi sasa aseme il' obaki tutazame chombo hiki tukihame pakajiri na kiwewe
	Fundo niliyosokota Kilingeni nawaita Hoja itayonisuta Hadaa huzua janga	wapingao wasimame pembeni msilalame hadharani niisome pakajiri na kiwewe

Ikkal Shaaban Robert (*Mwananyoka*), *Jua, Toleo la 1, Nambari 6, 1997*

- Shairi hili linazungumzia nini? Mshairi anawasilisha picha gani kuhusu watu anaowazungumzia katika shairi lake?
- Onyesha mbinu gani alizozitumia mwandishi katika kutolea mawazo yake. Zungumzia juu ya kufanikiwa au kutofanikiwa katika matumizi ya mbinu hizo kwa taathira kamili.
- Kwa nini mwandaishi anatumia kauli ya "sisi" au (-tu-) katika usimulizi wake kishairi? Vipi kauli hiyo ya wingi imeathiri shairi hili?
- Nini mawazo yako kuhusu tatizo analolizungumzia mshairi?

SEHEMU B

Andika insha moja kutokana na vichwa vifwatavyo. Insha yako ihusu sehemu hii na juu ya angalau kazi moja katika tatu ulizozisoma sehemu ya 3 ya orodha ya vitabu. Mapitio ya kazi nyengine yanaruhusiwa, lakini yasiwe msingi wa jibu lako.

Wanawake

2. *Ama*

- (a) Kwa kutoa mifano kutoka angalau vitabu viwili ulivyovisoma katika sehemu hii, linganisha vipi waandishi wanaliangalia suala la wanawake katika jamii zao.

Au

- (b) Elezea vipi anuwani (majina ya vitabu) yanahusiana na maudhui katika angalau vitabu viwili ulivyovisoma katika sehemu hii.

Riwaya na Jamii

3. *Ama*

- (a) Kwa kuangalia kazi mbili ulizozisoma katika sehemu hii, linganisha kazi hizo katika vipi zinajadili matatizo ya kijamii.

Au

- (b) Linganisha kazi mbili (au zaidi) ulizozisoma katika sehemu hii, juu ya namna zinavyotumia mbinu za usimulizi. Usimulizi wa mwandishi gani unakuvutia zaidi na kwa nini?

Tamthilia Linganishi

4. *Ama*

- (a) Tofautisha uchoraji wa wahusika wakuu katika tamthilia mbili ulizozisoma katika sehemu hii. Onyesha uchoraji wa wahusika upi umekuvutia zaidi kwa uchoraji wa wahusika wanaoaminika zaidi.

Au

- (b) Migogoro gani inayoonyeshwa katika tamthilia mbili (au zaidi) ulizozisoma katika sehemu hii? Kwa kiasi gani migogoro hiyo inahusiana na jamii nzima?

Kipengele cha Utaifa

5. Ama

- (a) Kwa kulinganisha angalau kazi mbili ulizozisoma, onyesha vipi kazi hizo zinavyofanana na kutofautiana katika kushughulikia matatizo ya kijamii yaliyopo sasa.

Au

- (b) Kwa kutoa mifano ya kazi mbili (au zaidi) ulizosoma katika sehemu hii, linganisha ushujaa wahusika wakuu katika kupambana na majaribu mbalimbali katika jamii zao.

Mabadiliko na Upya katika Fasihi ya Kiswahili

6. Ama

- (a) Kwa kiasi gani kazi ulizozisoma katika sehemu hii ni kazi zinazoonyesha majaribio katika uandishi wa kifasihi?

Au

- (b) Onyesha katika kazi mbili (au zaidi) ulizozisoma katika sehemu hii, vipi ukale au upya unavyojitokeza kimawazo na kimtindo.

Utanzu wa Riwaya ya Upelelezi

7. Ama

- (a) Linganisha jinsi wahusika wakuu wanavyochorwa katika kazi mbili ulizozisoma katika sehemu hii. Je, njia za kuchora wahusika hao zina taathira gani katika usimulizi wa riwaya ya kila mwandishi.

Au

- (b) Kwa kurejelea vitabu viwili ulivyovisoma katika sehemu hii, elezea matatizo gani ya kijinai au uhalifu yanawasilishwa na vipi yanawasilishwa na waandishi.
-